

eindredactie Wyanne Huitema

ICT-VROUWEN IN BEELD

loopbanen in beroepsonderwijs
en volwasseneneducatie

www.emancipatienet.nl

www.emancipatienet.nl

eindredactie Wyanne Huitema

ICT-VROUWEN IN BEELD

loopbanen in beroepsonderwijs
en volwasseneneducatie

www.emancipatienet.nl

www.emancipatienet.nl

INHOUD

- 3 *Voorwoord* Mieke Reynen: EmancipatieNet
- 5 *Ans van Wissen*: Beleid is mooi, maar pas als de uitvoering dat ook is!
interview Erica Stoltenberg
- 9 *Janet Molenaar*: Ik laat mij nu niet meer zo gauw van mijn sokken praten
interview Erica Stoltenberg
- 11 *Evelien Polter*: Van handarbeidjuf tot beleidsmedewerker ICT
interview Alma Kerling
- 14 *Ria Lybaert-Audenaert*: Geen kans om vast te roesten...
interview Gré Krijn
- 17 *Jannie Bakker*: Een vrouw met kennis van zaken
interview Rosemarie Smit-van Berkel
- 20 *Karin Kits*: Veel vrouwen hebben goede kwaliteiten voor deze branche:
vrouwen zijn vaak secuur en communicatief
interview Hannie van der Heijden
- 23 *Nawoord* Rieneke Verkade: Een structurele plaats voor diversiteit?

Mieke Reynen

EMANCIPATIENET

EmancipatieNet bestaat 5 jaar! Van 1996 tot 2001 hebben velen kennis gemaakt met het fenomeen internet. Voor veel mensen in de Bve – Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie – is een leven zonder internet nu ondenkbaar. Dat was 5 jaar geleden wel anders. In maart 1996 maakte een groep enthousiaste vrouwen voor het eerst kennis met internet in een inspirerende startbijeenkomst van EmancipatieNet. De deelnemers gingen toen huiswaarts met modem, software en een gratis abonnement om zo snel mogelijk zelf het net op te kunnen om mee te doen met digitaal netwerken en het ontwikkelen van emancipatoir lesmateriaal.

In 2001 plaatste het projectteam van EmancipatieNet een – digitale – oproep om ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van EmancipatieNet vijf vrouwen te portretteren die de afgelopen jaren carrière hebben gemaakt in de ICT binnen de Bve. Voorliggende publicatie is het resultaat. We wensen u veel leesplezier en vooral inspiratie toe bij het lezen van deze portretten.

De jaren negentig

In de jaren negentig floreerde het Netwerk Emancipatie Bve. Veel ROc's maakten er deel van uit en vaardigden emancipatie-

Mieke Reynen (42) is sinds 1999 directeur van een verpleeghuis in Zeeland, waar mei 2001 een internetcafé geopend is, een primeur voor Zeeland! Daarvoor was ze zorgmanager in een semi-residentiële instelling voor verstandelijk gehandicapten. Van 1991 tot 1997 was ze voorzitter van het Netwerk Emancipatie Bve.

In diezelfde periode werkte ze als docent, praktijkbegeleider en supervisor bij de Hogeschool Haarlem en als docent, coördinator emancipatie en voorzitter van de MR bij de

Streekschool Zeeland. Sinds 1990 werkt ze ook als zelfstandig supervisor, trainer en adviseur bij RBS (Reynen & de Bruyckre Snoeck), Maatschap voor Supervisie en Advies.

Mieke heeft een bijzondere schoolloopbaan achter de rug: gestart op het LHN0 te Tilburg, doorgestroomd naar de opleiding kinderverzorging/jeugdverzorging en vervolgens het VHBO. Na de HBO-opleiding Jeugdwelzijnswerk in Eindhoven is ze doorgeshaan met VO Onderwijskunde, Supervisie en Deskundigheidsbevordering te Nijmegen. Met cursussen en vallen en opstaan heeft ze zich IT-vaardigheden eigen gemaakt.

werkers af naar het landelijk netwerk. Een breed scala aan projecten en producten zijn ontstaan en afgerond op diverse terreinen: meisjes en techniek, personeelsbeleid, mentoring, kwaliteitszorg, enzovoorts. In diverse handboeken en catalogi zijn best practices en handleidingen vervat, die inmiddels voor een groot deel digitaal ontsloten zijn via EmancipatieNet.

In 1995 vroeg het Netwerk Emancipatie Bve subsidie aan voor een nieuw project: EmancipatieNet. Een schot in de roos! EmancipatieNet werd gehonoreerd als 'diepteproject' van BveNet, dat een jaar eerder, in 1995, van start was gegaan. Een goede samenwerking met BveNet is al die jaren gebleven.

EmancipatieNet wilde vrouwelijk personeel in de Bve-sector van het begin af aan nadrukkelijk betrekken bij de ontwikkelingen rond internet binnen de eigen organisatie. Dit om loopbaankansen die deze nieuwe ontwikkelingen boden voor vrouwen, optimaal te benutten. Daarnaast konden deze vrouwen als voorbeeld dienen voor vrouwelijke cursisten. We verwachtten dat vrouwen een extra duwtje in de rug wel konden gebruiken. De ervaring leert namelijk dat meisjes bij het gebruik van nieuwe technieken vaak een afwachtende houding innemen, waardoor ze een achterstand kunnen oplopen. EmancipatieNet wilde dit voorkomen.

Het eerste jaar EmancipatieNet

ROC's die lid waren van het Netwerk Emancipatie Bve kregen dus een modem met bijbehorende software, een eigen e-mailadres en een abonnement op internet. Op de landelijke startbijeenkomst kregen de deelnemers de opdracht mee scholingsbijeenkomsten voor het gebruik van internet te organiseren voor vrouwelijke collega's met ondersteuning van BveNet. Het gebruik van internet in de onderwijspraktijk vroeg ook om aangepast lesmateriaal. Zowel voor opleidingen waar meisjes ondervertegenwoordigd zijn als voor traditionele meisjesopleidingen is lesmateriaal ontwikkeld. Dit lesmateriaal moest enerzijds gericht zijn op het introduceren en het gebruik van internet, anderzijds gericht zijn op het gebruik van de mogelijkheden van internet bij het lesmateriaal. De lespakketten zijn aan het Bve-veld gepresenteerd in mei 1997.

Daarnaast hebben drie ROC's – Da Vinci College, Regio College Zaanstreek Waterland en Onderwijsgroep A12 – dat eerste projectjaar ICT-beleidsplannen geschreven.

De eigen site: www.emancipatienet.nl

Op 8 maart 1996 heeft het Netwerk Emancipatie Bve het emancipatiebureau op het BVE-plein geopend. Dit betekende dat informatie voor de emancipatie van meisjes en vrouwen in het Bve-veld digitaal ter beschikking kwam. De producten en diensten van het NEB werden beter bereikbaar voor leden en andere belangstellenden. Deze functie is in de loop der jaren verder uitgebouwd. Vooral de netwerkfunctie was en is van belang: e-mailen, digitale nieuwsbrief, downloaden van documenten, aanvragen van producten, overzicht van de emancipatieagenda, netmeeting, et cetera boden een keur aan extra mogelijkheden om te netwerken.

De initiatiefneemster

Mieke Reynen, in 1996 voorzitter van het NEB was degene die EmancipatieNet in de steigers heeft gezet. Met durf, enthousiasme en inzet wist ze dit grote project van de grond te krijgen. Durf had ze wel nodig, want halverwege de jaren 90 begon de belangstelling van overheidswege om emancipatieprojecten te financieren te tanen. Emancipatiebeleid mocht geen apart beleid meer heten, maar facetbeleid, dus deel uitmakend van het totale beleid. Geen verkeerde gedachte, maar het veld was (en is?) nog niet toe aan verankering van emancipatiebeleid in het totale beleid van het ROC. Misschien is EmancipatieNet wel de redding geweest voor het behoud van emancipatiebeleid in het Bve-veld. Door ontwikkeld materiaal te digitaliseren en kansen te scheppen om digitaal te netwerken lukte het menig drukbezet medewerk(st)er op de hoogte te blijven van emancipatieontwikkelingen in het Bve-veld. In 1997 heeft Rieneke Verkade het projectleiderschap van Mieke Reynen overgenomen. Met eenzelfde voortvarendheid en enthousiasme is het Rieneke gelukt EmancipatieNet verder uit te bouwen en een plek te geven in het digitale knooppunt van de Bve!

Ans van Wissen

BELEID IS MOOI, MAAR PAS ALS DE UITVOERING DAT OOK IS!

Hoe het begon...

In 1994 nam Ans deel aan de werkgroep (later platform) Open Leren vanuit de vakgroep Nederlands, de opmaat voor allerlei ontwikkelingen in de richting van ICT. De werkgroep dacht mee en adviseerde over de inrichting van een open leerlokaal in de nieuwbouw en vond dat er ook een beheerder OLC moest komen. Via een interne wervings- en sollicitatieprocedure kreeg Janet Molenaar deze functie. Vanaf dat moment ontstond er een goede samenwerking tussen beide ICT-vrouwen.

BVEnet en EmancipatieNet als inspiratiebron

De voorbereidingen voor een OLC waren gestart. In diezelfde tijd kwam BVEnet voor een internetdemonstratie naar Zaandam. 'Alleen het zien al vond ik fascinerend,' vertelt Ans, 'Het maakte indruk, vooral omdat het een nieuwe manier was om informatie te verzamelen. Ik zag mogelijkheden, juist ook voor het onderwijs.'

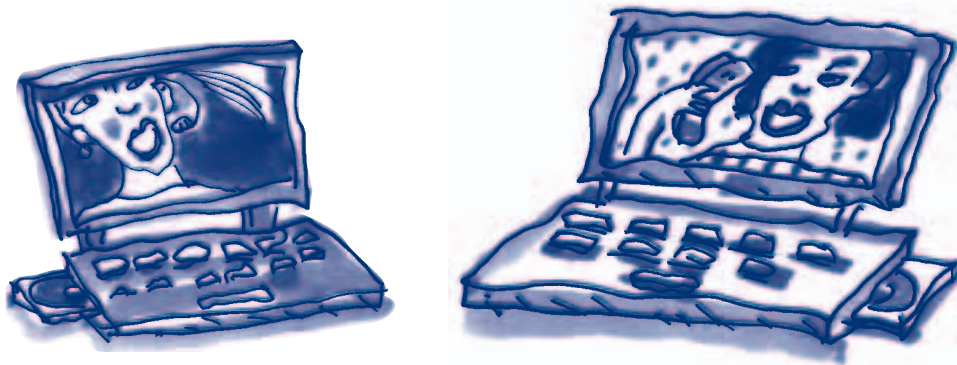
Kort daarna vroeg Rieneke Verkade, collega en de huidige projectleider van EmancipatieNet of Ans mee wilde doen met het ontwikkelen van lesmateriaal in projectvorm: voor Ans een nieuwe uitdaging waar zij, weliswaar aarzelend, aan mee wilde werken. Maar hoe? Op school was nog geen internetaansluiting... Dus thuis deze voorzieningen in orde gemaakt en van start gegaan. Via ontdekkend leren is het uiteindelijke product gebouwd. De landelijke presentatie in 1996 ontlokte veel positieve reacties, dat gaf toen wel een kick.

**Ans van Wissen
en Janet
Molenaar: een
dubbelportret**

Ans van Wissen (48) is sinds 1999 ICT-coördinator bij de sector Zorg en Welzijn aan het Regio College Zaanstreek Waterland te Zaandam.

Janet Molenaar (47) is per november 2001 docent informatica bij de sector Zorg en Welzijn aan het Regio College Zaanstreek Waterland te Zaandam.

Erica Stoltenberg (53) heeft Ans en Janet met enthousiasme geïnterviewd en geportretteerd.

Draagvlak verwerven is een must

De poging om tijdens het gesprek de gebeurtenissen chronologisch weer te geven stranden, want er lopen diverse ontwikkelingen door elkaar heen of geven wederzijdse impulsen. De verhuizing naar de nieuwbouw, de ingebruikname van het OLC, de zwanenzang van de werkgroep Open Leren, veel nieuwe dingen die zich aandienen en het onvermijdelijke tijdgebrek. Terugkijkend ligt daar een teleurstelling. Ondanks brede communicatie over allerlei mogelijkheden en ontwikkelingen rond ICT dienden zich geen collega's aan die mee wilden doen. Vanuit het management ontbrak voldoende steun om het breder te trekken en docenten pakten kansen niet uit zichzelf op. Gelden uit 'Investeren in Voorsprong' gingen naar de sectoren Techniek en Economie met het idee dat Educatie en Zorg en Welzijn wel zouden meeprofiteren. Dat laatste is helaas niet gerealiseerd.

Van docent naar coördinator

Ans en Janet gaven cursussen aan collega's over internet en e-mail. Deze cursussen waren succesvol vanwege de praktische toepassingswaarde. De beslissing om de overstap te maken van docent naar coördinator was lastig. Het vereiste wel durf. Een nieuwe functie met heel veel ontwikkelwerk. Doorslag gaf dat er ook beleidsmatige kanten aan de taak zitten en dat de werkzaamheden goed aansluiten bij Ans haar kwaliteiten.

De inbedding krijgt gestalte

Er komen meer projecten. Er komt een werkgroep 'Onderwijs en ICT' waarin de ICT-coördinatoren meedenken over beleid en toepassen van nieuwe ontwikkelingen. De sector heeft een werkgroep Intranet. In het kader van haar scholing tot ICT-coördinator – Ans is inmiddels gecertificeerd – schrijft Ans een ICT-beleidsplan voor de sector. Het management steunt haar hierin. Per afdeling is nu een ICT-contactpersoon aangesteld om ICT-toepassingen breder te implementeren in de opleidingstrajecten. De communicatie met medewerkers van systeembeheer verloopt nu goed. Wisseling in de personele bezetting bood nieuwe perspectieven. Op mijn vraag waarom het in het verleden dan mis ging in de communicatie blijkt dat onder

meer de houding van sommige mannen ten opzichte van vrouwen van grote invloed was. Vanuit het idee dat de hele ICT-branche een mannenwereld is, vinden sommige mannen dat ze met vrouwen niet serieus over ICT kunnen en moeten praten. Zeiden dat zelfs en lieten het overduidelijk in hun houding merken. Dat het ook anders kan, hebben andere mannelijke systeembeheerders inmiddels duidelijk bewezen.

Steun uit het management is essentieel

Veranderingen in het management hebben ook invloed op de ICT-ontwikkelingen. Impulsen en belemmeringen hebben zich afwisselend geopenbaard. Impulsen waren in materiële zin het inrichten van een docentenwerkplaats met vijf goed toegeruste multimediacomputers en het faciliteren van ICT-functionarissen. Maar in andere perioden lagen ICT-ontwikkelingen op managementniveau even stil omdat andere zaken voorrang kregen.

Vertrouwen in de toekomst

Ans bekleedt nu een 'eilandfunctie' waarin het extra belangrijk is dat er anderen zijn die mee blijven denken, blijven inspireren, als klankbord kunnen fungeren of zaken kunnen regelen vanuit bepaalde functies. Gelukkig is het groepje enthousiastelingen blijven bestaan. De pioniers van het eerste uur vormen nog steeds de kopgroep in denken over kansen en toepassingsvormen voor het onderwijs. Die mensen om haar heen heeft ze nodig en het gunstige is, dat ze op verschillende functies zitten in de organisatie. Gelukkig zijn er nu meer collega's in de sector die willen ontdekken welke mogelijkheden ICT biedt, en die bereid zijn mee te werken aan projecten, experimenten of andere uitprobeersels. Op dit moment lijkt het of alles tegelijk in ontwikkeling is of wordt opgepakt. De doorgaande lijnen en de raakvlakken houdt Ans goed in het vizier. Op een bepaald moment zal alles wat nu afzonderlijk in een groeifase verkeert, samenvallen en als één breed inzetbare mogelijkheid gebruikt worden (Kennisnet, intranet ROC, intranet sector, website ROC, elektronische leeromgeving).

Verschillen tussen meisjes en jongens

Dat er verschillen zijn tussen jongens en meisjes beaamt Ans volmondig. Het zit voor een belangrijk deel in de benadering. Jongens lijken door niets te worden gehinderd om meteen achter een computer aan de slag te gaan en al doende te ontdekken hoe het in elkaar zit. Geen knoppenangst. Meisjes gedragen zich wat aarzelend. Gaan eerst lezen wat er op het scherm staat of nemen de instructies door. Gaan dan pas voorzichtig aan de gang. En dan komt een treffend voorbeeld ter sprake. Tijdens een eerste ICT-les van een groep ontdekte Ans dat een leerling zijn zelfgebouwde webpage wilde laten zien en dat een ander niet wist wat je met een muis kon doen. Docenten hebben in het begin dus niet alleen te maken met verschillen in aanpak tussen jongens en meisjes, maar ook nog met uiteenlopende kennis en vaardigheden.

De inhoud centraal

Over de toekomst is Ans duidelijk. Haar rol als ICT-coördinator zal veranderen. Nu ligt het accent op het verzorgen van de randvoorwaarden, maar in de toekomst komt er een verschuiving naar de onderwijskundige facetten. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat als het intranet van de sector goed gevuld is, ze zich bezig zal gaan houden met de onderwijskundige inzet van dit medium. Natuurlijk ziet zij ook een toename in toepassingsvarianten voor digitaal leren, afstandsleren of nog breder e-learning. De techniek gaat verder en dan blijft het zaak voor het onderwijs bruikbare mogelijkheden goed in de gaten te houden. Doel blijft om ICT voor iedereen toegankelijk te maken en met name de drempels voor mensen in achterstandsposities (vrouwen, allochtonen, gehandicapten) weg te nemen.

Erica Stoltenberg

Erica Stoltenberg

is sinds kort afdelingsmanager ICT-opleidingen van het Regio College Zaanstreek Waterland.

Daarvoor was ze van 1997 tot 2001 afdelingsmanager Dienstverlening van hetzelfde ROC. Ze is fervent voorstander van ICT-toepassingen binnen het onderwijs.

Als lid van het managementteam is ze een belangrijke schakel tussen de werkvloer en het beleid. Erica was als visionair leider een

enorme stimulator voor de enthousiaste groep vrouwelijke voortrekkers binnen de sector Zorg en Welzijn. Ze zegt graag 'ja' tegen vernieuwingen, maar niet zonder meer. Zij zal zich altijd eerst afvragen wat de meerwaarde zal zijn voor

het onderwijs en wat de gevolgen zullen zijn voor docent en cursist. Erica is inspirerend en nodigt de mensen om haar heen uit om zich te informeren over en te bekwamen in de mogelijkheden die onderwijsvernieuwingen bieden.

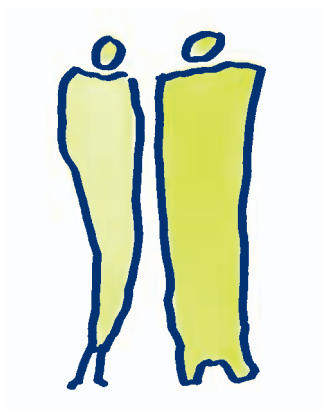

Janet Molenaar

IK LAAT MIJ NU NIET MEER ZO GAUW VAN MIJN SOKKEN PRATEN

‘Ik laat mij nu niet meer zo gauw van mijn sokken praten’ licht Janet Molenaar toe. We praten over 5 jaar ontwikkelingen in emancipatie en ICT. Haar motto: kansen grijpen die er liggen, en zelf kansen creëren op momenten dat je iets wilt. Janet is uitgegroeid tot een deskundig persoon, die haar mannetje staat in gesprekken met systeembeheerders en andere computerspecialisten, en die velen in de sector met raad en daad terzijde staat.

Vijf jaar in vogelvlucht

Van typiste werd zij administratief medewerker bij de sector DGO van het toenmalige Damland College. Fusies, reorganisatie en een verhuizing naar nieuwbouw in het verschiep leidden tot herplaatsing van OBP-personeel. Janet solliciteerde met succes naar de functie van beheerder OLC. Vanaf dat moment keek Janet met andere ogen naar computers en ICT-toepassingen. Marianne van den Boomen, journaliste en Margriet Philipsen, voorlichter bij BVenet lieten tijdens een lezing en demonstratie maart 1996 zien dat met behulp van internet de

wereld binnen handbereik lag. 'Het was iets nieuws en dat prikkelde. Nog niet veel vrouwen waren er mee bezig, maar ik begreep het snel en dat werkte stimulerend' vertelt Janet enthousiast. Herinneringen aan die begintijd, het contact met collega's over deze nieuwe ontwikkelingen, de hobbels die moesten worden genomen, maar ook het met elkaar nieuwe dingen oppakken. Terugkijkend roept het allemaal bijzondere gevoelens op. Deelname aan het eerste pc-privéproject en thuis meteen een internetaansluiting zijn dan logische vervolgstappen. Janet werd betrokken bij het eerste BVE-project en assisteerde Ans van Wissen.

Janet ging meteen aan de slag in haar nieuwe functie. Het OLC werd een visitekaartje voor de sector waar steeds meer leerlingen kwamen werken. Janet vervulde er een pioniersfunctie: nadenken over het stimuleren van gebruik, nadenken over en het opzetten van de beheersaspecten. Voorzichtig gestart met één internetaansluiting, al snel uitbreiding naar vier aansluitingen. Individuele en groepjes leerlingen uitleggen hoe het werkt, lessen internet en e-mail, het ontstond als het ware vanzelf...

In die beginfase heeft driekwart van het OP-personeel via workshops van Janet en Ans kennisgemaakt met de mogelijkheden van internet en e-mail. Het is zeker de verdienste van Janet en de manier waarop zij invulling heeft gegeven aan de functie van beheerder OLC dat zowel leerlingen als docenten enthousiast werden voor het gebruik van deze ruimte. Met de uitbreiding van de nieuwbouw werd het OLC groter. Resultaat: een royale ruimte, ingericht met werkeilanden met computers: zo'n 45 systemen met allemaal een internetaansluiting.

Samen werken aan ICT in projecten

De werkgroep Open Leren waar Janet deel van uitmaakte, werd opgeheven, maar het overleg met Ans bleef. Niet structureel, maar wel vanuit een wisselwerking en elkaar aanvullend. Vragen stellen en antwoorden zoeken, samen steeds meer ontdekken, elkaar voeden en ideeën uitwisselen, experimenteren, of gewoon uitzoeken hoe programma's werken. Elkaar over teleurstellingen heen helpen en praatpaal zijn. Maar steeds nieuwe aspecten toevoegen aan bestaande.

Janet werd betrokken bij projectwerk. In het begin was ze afhankelijk van derden in technisch opzicht. Dat veroorzaakte een prikkel om het zelf te willen kunnen en Janet ging cursussen volgen. Groot was de triomf toen een projectgroep op eigen kracht een BVE-net project kon afronden. Met al die technische vaardigheden als bagage werd Janet in 1998 webmaster van EmancipatieNet. Met enthousiasme blijft Janet op zoek gaan naar nieuwe mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld het fotoalbum over de IT-conferentie in Anaheim (USA, 2000). Maar ook meedenken en meepraten en zo ook inhoudelijk betrokken zijn bij EmancipatieNet.

Het ontwikkelen van ICT-producten op projectbasis voegde een nieuwe dimensie toe aan haar werk. Daaruit voortvloeiend ook de presentaties in het land. 'Ik moet elke keer wat overwinnen, maar ben apetrots dat ik het dan toch maar doe en dat het goed gaat'.

Natuurtalent in het lesgeven

Van lieverlee kwamen er steeds meer verzoeken om cursussen te geven. Janet pakte ook die uitdaging op. In het begin met knikkende knieën maar allengs steeds zelfverzekerder. Anderen helpen ontdekken hoe een programma werkt, maar bovenal die ander zelf aan het werk laten. Dat is de succesformule van haar cursusopzet. Een workshop Powerpoint voor medewerkers van BVenet-projecten, voor collega's van een naburig ROC, voor eigen collega's om maar een voorbeeld te noemen. En tussen alle bedrijven door zelf de lesprogramma's voor het computerrijbewijs gevolgd en haar ECDL behaald. Tot nu toe als enige van alle collega's. Ze geeft nu ook lessen informatica in de sector: een geweldige erkenning voor haar didactische kwaliteiten. 'Ja, het liefst ga ik een didactische aantekening halen, zodat ik officieel docent kan worden. Nu doe ik al deze activiteiten vanuit mijn functie van onderwijsassistent open leercentrum. En dat is toch wel een vreemde situatie', aldus Janet. Deze situatie is gelukkig gewijzigd: per 1 november 2001 heeft Janet een aanstelling als docent informatica.

Hoofd examenbureau

Vorig jaar werd Janet betrokken bij de opzet van een examenbureau voor de sector en ging meedenken over de organisatie en ontwikkeling daarvan. September 2000 werd Janet hoofd van het examenbureau. Weg uit het OLC, geen ondersteuning meer bieden in de docentenwerkplaats, maar een andere werkplek en andere taken. Een nieuwe uitdaging, maar wel die grote betrokkenheid bij ICT-ontwikkelingen. Ze blijft degene die veel over softwaregebruik weet, ze blijft te raadplegen voor steun en advies en blijft het maatje dat ze altijd is geweest.

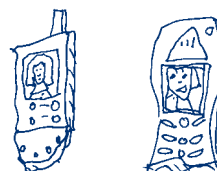
Hobbels en kuilen

Een schets van haar persoonlijke ontwikkeling kan niet alleen over de positieve kanten gaan. Ook de meer moeizaam verlopen processen passeren de revue. Janet noemt als voorbeeld het draagvlak in de sector dat zich maar langzaam ontwikkelt.

Een klein groepje enthousiastelingen is niet in staat gebleken een grotere groep collega's warm te krijgen. Er is nu wel een ontwikkeling te bespeuren waarin steeds meer collega's multimediatoepassingen gaan implementeren in hun lesprogramma, maar er zijn al zoveel meer mogelijkheden beschikbaar. Die afwachtende houding en het tonen van weinig initiatief om ontwikkelingen te volgen of er mee te experimenteren verbaast haar. Waar ze 'spontaan pukkels van kreeg' was een systeembeheerder die een houding aannam van 'vrouwen stellen niets voor'. Daar viel niet mee samen te werken, hij speelde het op de persoon en het werkte belemmerend. Inmiddels heeft de man een andere baan.

En de toekomst?

Voorlopig wil Janet doorgaan met kennisoverdracht. Als hoofd van het examenbureau is ze bezig alle informatie te digitaliseren. Maar die databases zijn op een bepaald moment klaar en dan? Ze ziet digitale ontwikkelingen met betrekking tot bedrijfsprocessen, en verder het Open Leren. Het is binnen de sector nog niet doorontwikkeld, maar de tijd van hapklare brokken aan leerlingen aanbieden, lijkt toch wel voorbij. En als er een jongere lichter docenten aan het werk is? Heeft het gebouw dan open lokalen? Waar een docent soms wel en soms niet aanwezig is? Dan wordt het schoolgebouw een open leercentrum, een leeromgeving waar begeleiders en coaches rondlopen, en waar een ander type leerling actief op zoek is naar informatie en kennis en samen met anderen oefent in het zich eigen maken van vaardigheden in een skillslab-situatie, waar computers een onmisbare schakel zijn tussen schoolwereld en beroepspraktijk.

Alma Kerling

Alma Kerling (44) werkt als projectleider ICT en onderwijs bij het NOVA College (Haarlem). Affiniteit met computers heeft Alma al lange tijd. Vooral de mogelijkheden die ICT biedt voor het onderwijs kunnen haar zeer enthousiast maken. Deze affiniteit met computers is niet de reden dat Alma Kerling projectleider ICT en onderwijs bij het NOVA College werd. Zij werd in 1999 gevraagd omdat ze erin slaagde een fusie tussen verschillende MBO-opleidingen en een leerlingstelsel succesvol af te ronden. Belangrijk voor haar is het creëren van draagvlak bij docenten en management voor het invoeren van onderwijsontwikkeling met gebruik van ICT. Haar afdeling doet dit onder andere door het organiseren van nascholingen op het terrein van didactiek en ICT, uitvoering van projecten zoals elektronisch toetsen en werken met een elektronische leeromgeving en het ondersteunen van docenten bij het gebruik van educatieve software.

Evelien Polter

VAN HANDARBEIDJUF TOT BELEIDSMEDEWERKER ICT

Van huis uit is **Evelien** (48) handarbeidjuf. Zelf dingen maken en creatief bezig zijn vond en vindt ze leuk. Toen zich in 1988 de kans voordeed om zich om te scholen tot informaticadocent besloot ze om dit te doen. Sindsdien gaf ze met plezier computerles aan randgroepjongeren en studenten van de opleidingen mode en kleding, horeca en welzijnswerk. De leerlingen waren enthousiast en Evelien was gegrepen door de mogelijkheden van het apparaat. Haar drijfveer? 'Zo'n apparaat laten doen wat jij wilt'.

Voor leerlingen van de afdeling welzijn ontwikkelde ze internetprojecten. Evelien: 'Toen ik internet ontdekte, werd ik geïnspireerd door de internationale mogelijkheden ervan. Bovendien is het een prima manier om leerlingen zelfstandig te laten werken'. Eind jaren 90 volgde Evelien de opleiding tot ICT-coördinator bij de Fontys Hogescholen. Ze participeerde in een landelijke project van Cinop met als onderwerp: probleem oplossend onder-

wijs met ICT. Evelien werd ICT-coördinator van de unit welzijn. In die functie organiseerde ze verschillende studiedagen voor medewerkers over ICT. Doel van deze dagen was om docenten inzicht te geven in het feit dat computers en internet het onderwijs veranderen. Sinds september 2000 is ze beleidsmedewerker ICT van het ROC van Amsterdam.

Wat doe je als beleidsmedewerker ICT?

Evelien: 'Ik vind het fijn om na 25 jaar lesgeven ander werk te doen. In het begin had ik geen idee wat een beleidsmedewerker de hele dag doet. Langzamerhand heb ik meer vat op het werk gekregen'. Afgelopen jaar heeft Evelien het platform voor ICT-coördinatoren ondersteund en zes ICT-projecten opgezet. Deze projecten bestaan onder meer uit het operationeel maken van een elektronisch toetsprogramma, het opzetten van een database voor registratie van educatieve software, een beleidsplan schrijven voor de open leercentra, een plan voor ICT-deskundigheidsbevordering ontwikkelen, een voorstel doen tot aanschaf voor een elektronische leeromgeving en ervaringen met afstandsleren beschrijven.

Samenwerken met de ICT-coördinatoren en de projectleiders vindt ze ontzettend leuk. Sommige projectleiders kent ze al jaren en door haar functie kan ze zaken faciliteren en van de grond krijgen die eerst niet mogelijk waren. De projectgroepleden zijn enthousiast doordat het samenwerken met medewerkers van verschillende opleidingen hen stimuleert en er resultaten behaald worden.

De organisatie rond de projecten is in ontwikkeling. Met het hoofd van de afdeling automatisering, Erik Versterre, is ze bezig om een projectorganisatie op te zetten. Vragen als 'Wie is probleemeigenaar van een project?' en 'Willen we een echte baas van een project of is in de huidige netwerksamenleving er geen sprake meer van echte superieuren?' zijn vragen waar ze een antwoord op formuleren.

Hoe is het om als vrouw in de ICT te werken?

Evelien: 'Vaak ben ik één van de weinige vrouwen tijdens vergaderingen over ICT en onderwijs. Laatst bespraken we met medewerkers van Cap Gemini de mogelijkheden van een elektronische leeromgeving: 14 mannen en ik als enige vrouw. Mijn bazen zijn overigens wel vrouwen. Vroeger bepaalden technici wat er gebeurde en was er weinig oog voor onderwijskundige zaken en het proces van implementatie. In het ROC is de afgelopen periode met betrekking tot ICT steeds meer onderscheid gemaakt tussen techniek, administratie en onderwijs. In elk onderdeel heb je mensen gekregen die goed zijn op één van die deelgebieden.

Wat doet het ROC aan emancipatie en ICT?

Vroeger dacht Evelien dat de maatschappij maakbaar en veranderbaar was. Het onderwijs zou daar een belangrijke factor in zijn. Deze opvatting heeft ze laten varen. Maar: 'Ik vind het schokkend dat er zo weinig meisjes op de ICT-opleidingen zitten. Hierdoor treden ongewenste verschillen op tussen beide sexen. Meisjes worden zo buitengesloten van belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen. Je zou onderzoek moeten doen hoe deze tendens ontstaan is en hoe je die kunt beïnvloeden. Als school zou je er wel iets aan kunnen doen, door bijvoorbeeld in de voorlichting niet de nadruk op computers en kabels te leggen, maar op de dienstverlenende en creatieve kanten van het beroep.'

Toekomstplannen

'Het belangrijkste vind ik om ICT-gebruik in het onderwijs te stimuleren. Verder wil ik graag actief blijven in de ontwikkeling van ICT-projecten. Initiatieven zoals de digitale trapveldjes en de Glazen Stad van de gemeente Amsterdam (om democratie te bevorderen met behulp van ICT) vind ik interessant. Dergelijke zaken kunnen in het ROC van Amsterdam ook een plek krijgen'.

Ria Lybaert-Audenaert

GEEN KANS OM VAST TE ROESTEN...

Ria Lybaert (48) is coördinator van het ICT-lyceum op het ROC Westerschelde in Terneuzen. Een vrouw in de computerwereld is voor de jongere generatie misschien vanzelfsprekend, bij de volwassen cursisten moet zij zichzelf vaak eerst bewijzen. 'Bij volwassenen moet je eerst even je kennis etaleren, voordat ze je als vrouwelijke docent accepteren.' vertelt Ria met een Vlaamse tongval. Ria geeft les in informatie- en communicatietechniek, maar van oorsprong heeft zij scheikunde gestudeerd. Zij verzorgt ook nog steeds lessen scheikunde aan het MBO en HBO.

Een 18-jarige student scheikunde

Een meisje op de universiteit – en dan ook nog een exacte studie als scheikunde – dat was een investering weggoaien, zo meende Ria's vader. Ria zette door. De kiem voor haar drang naar financiële onafhankelijkheid is in haar jeugd gelegd. Het geld van vakantiebaantjes verdween direct in de zaak in veevoeder van pa. Om haar weekgeld moest ze vragen. Toen Ria in 1975 afstudeerde, was er, zeker voor een vrouw, geen plaats voor een assistentschap. Zoals veel afgestudeerde vrouwen

belandde ze in het onderwijs en ging als docent scheikunde op de Dag- en Avondschool in Terneuzen aan de slag.

Als eerste van haar Vlaamse dorp online

In 1979 zette Ria haar eerste stappen op het computerpad: een cursus Basic, gevolgd door Pascal. Haar vooruitziende blik zei haar dat de computer geen hype zou zijn. Ze kreeg de smaak te pakken. Dos en Windows volgden. Als eerste van haar Vlaamse dorp was zij online.

Ondertussen trouwde ze met een huisarts en kreeg vier zonen. 'Mijn man ging zich steeds meer met de kinderen bezighouden, de poetsvrouw kwam eerst één, toen twee en later zelfs drie dagen per week in huis', herinnert Ria zich. Op school werd Ria gevraagd de lessen informatiekunde te verzorgen. 'Met een Commodore 64 en een cassettebandje, zo werden die eerste lessen gegeven', vertelt Ria. Er kwamen steeds meer computerlessen bij, scheikunde werd bijzaak.

Op zoek naar uitdagingen

De ICT-wereld bood Ria de uitdagingen, die zij miste toen een toekomst in het wetenschappelijk onderzoek voor haar niet bleek weggelegd. Eenmaal geproefd aan ICT, was ze verkocht. De ontwikkelingen gingen snel. Ria: 'Ik houd van snelheid, van leren en toepassen. Het ICT-coördinatorschap ligt mij wat minder. Het geregeld, met veel mensen afspraken moeten maken, wachten tot informatie door is gekomen bij anderen, het gaat mij allemaal te langzaam...' Af en toe slaat de twijfel toe. 'Dan vraag ik me af hoe lang ik hiermee door zal gaan. ICT is een vakgebied dat zo ontzettend snel verandert. Je moet er veel voor doen om bij te blijven, en er dus ook veel voor laten', zegt Ria, doelend op haar gezin. Het effect van Ria's werk op haar directe omgeving is groot. Ria en haar man hebben de traditionele rollen omgedraaid. Hij is er voor de kinderen en doet veel in het huishouden. Dat is in de loop van de jaren zo gegroeid omdat Ria steeds meer energie en tijd in haar ICT-baan stak. Als zij thuis met haar hoofd in de computerkast een extra functie toevoegt aan het computersysteem, zijn het hooguit de vrienden

van de kinderen die er raar van opkijken dat zij als vrouw zoiets doet.

'Nu met internet gaat de meeste vrije tijd op aan het doen van cursussen, en met name de tijd daarna: implementeren van opgedane kennis in het dagelijkse werk. In een kleine school zoals die van ons, is het bijna onmogelijk om je te specialiseren.' De laatste twee jaar is Ria voornamelijk bezig geweest met het netwerk. In de zomervakantie van 2000 deed ze een zelfstudie cursus Windows NT.

ICT voor meisjes en vrouwen

Ria blijft in de ICT. 'Mijn ambitie is het vasthouden van mijn voorsprong. Zodra ik de kennis niet meer bijhoud, ben ik mijn voorsprong kwijt. De meeste mannelijke collega's uit de beginperiode van de computer zijn afgehaakt. Zij hebben het een jaar, misschien twee jaar laten liggen, en dan is het weer heel moeilijk om de draad weer op te pakken.' De enige zekerheid die Ria heeft over haar toekomst, is dat alles blijft veranderen. 'In deze branche krijg je geen kans om vast te roesten. Voor meisjes en vrouwen zie ik veel kansen. ICT heeft voor meisjes vaak nog geen sociaal gezicht. Maar de technische kant is slechts één facet van ICT, creativiteit een andere', aldus Ria. 'Maar...het aantal meisjes in de ICT-opleidingen in het dagonderwijs is nog laag. In het avondonderwijs maken veel vrouwen een inhaalslag. Dat komt voornamelijk omdat deze vrouwen op hun werkplek kennis hebben gemaakt met de computer en de mogelijkheden en praktische toepassingen zien. Speciale aandacht dus voor volwassen vrouwen: dat zet volgens mij meer zoden aan de dijk dan de kennismakingsdagen waarbij we jongens en meisjes van 14, 15 jaar ontvangen', aldus Ria.

Draagvlak vergroten binnen en buiten 't ROC

In het middenmanagement zijn nu 6 van de 12 teamleiders vrouw. Toen EmancipatieNet van start ging in 1996 organiseerde de emancipatiemedewerker Gré Krijn – na zelf een schooldag bij het EmancipatieNet te hebben gehad – voor de

vrouwelijke docenten op het ROC een cursus Kennismaken met Internet. Ria hielp met het voorbereiden van deze cursus. 'Er waren toen drie internetaansluitingen, verder werkten we met een CD-rom met een simulatieversie van internet', vertelt Ria. Ondertussen is het grootste deel van de docenten op het ROC Westerschelde geschoold in pc-vaardigheden als Windows, Word, internet en e-mail. De school beschikt over een intranet en iedere docent heeft een e-mailadres.

De projecten Weer in Beeld en Meiden en ICT zijn voorbeelden van projecten waar het ROC Westerschelde op dit moment in het emancipatienetwerk participeert. Weer in Beeld bestaat uit een publiciteitsoffensief om in contact te komen met vrouwelijke gehandicapten die geen scholing volgen of betaalde arbeid verrichten. Het project Meiden en ICT beoogt een evenredige verdeling tussen meisjes en jongens in de ICT-branche te bevorderen. 'We gaan onder meer onderzoeken wat meiden die nu op het ICT-lyceum zitten, vinden van de opleiding. Waarom heb je voor deze opleiding gekozen, wat kan er aan de voorlichting en inrichting van het onderwijs verbeterd worden, hoe zouden jullie willen dat de opleiding en het gebouw is ingericht?'

Gré Krijn

Gré Krijn (41) is beleidsmedewerker bij het onderwijsbureau van het ROC Westerschelde. Begin jaren '90 werd zij emancipatiemedewerkster van

het ROC Westerschelde. Zij participeerde onder meer in het landelijk netwerk emancipatie beroepsonderwijs. Gré organiseerde de eerste korte kennismakingscursus Internet voor vrouwelijke collega's op het ROC Westerschelde.

Jannie Bakker

EEN VROUW MET KENNIS VAN ZAKEN

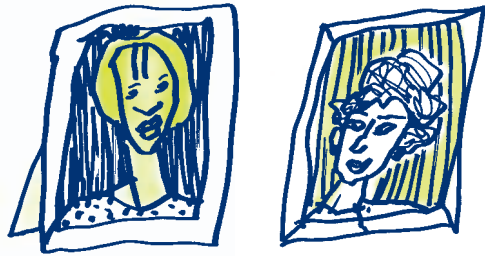
Een vrouw met kennis van zaken is een begeerd persoon in de commerciële wereld van het ICT-management dat nog steeds een mannenbolwerk is. Voor Jannie Bakker (40), branchemanager van het ICT-Lyceum op het Dudok College, was dit een bijzondere ervaring in de periode waarin zij zich ontplooië van aankomend docent informatica tot manager.

Saai, grijze pakken en veel geld verdienen

Voor Jannie Bakker was werken in de ICT helemaal niet zo voor de hand liggend. 'Na mijn Atheneum-A heb ik de lerarenopleiding Gezondheidskunde en Huishoudkunde gevolgd. Na mijn studie kon ik in die periode alleen als invalkracht aan de slag en dat vond ik niet leuk. Ik wilde op reis en dacht "Als ik wat van informatica weet, verbreed ik mijn werkterrein". Aanvankelijk had ik een behoorlijk vooroordeel tegen werken in de ICT: saai, grijze pakken en veel geld verdienen was mijn beeld van die wereld. Via het Arbeidsbureau kon ik een test doen voor de opleiding docent kantoorautomatisering en in die test scoorde ik veel hoger bij het exacte gedeelte dan bij de talen, terwijl ik dacht dat ik daar geen aanleg voor had. Ik deed de éénjarige fulltime opleiding. Na dat jaar ging ik niet op reis... maar als docent informatica aan de slag bij het Centrum Vakopleiding.'

Naar wereldwijd chatten en e-mailen

‘Bij het Centrum Vakopleiding heb ik internet ontdekt: wereldwijd chatten en mailen, uitleggen wat een browser is, ik vond het allemaal leuk.’ Het contact met een groep boekhouders was, naar Jannie’s ervaring, minstens zo leuk als het lesgeven aan herintredende vrouwen met computervrees, en die na de opleiding weer een kans op de arbeidsmarkt kregen. ‘Ik herinner mij nog een leuk voorval. Ik had tijdens de les een namaakvirus op de pc gezet met de mededeling ‘Uw pc loopt vol’, waarop één van de vrouwen in paniek riep: ‘Jannie, help, mijn pc loopt vol met water, wat moet ik doen’. Grote hilariteit was het gevolg.’

Verskil tussen kinderen en volwassenen is groot

Op de vraag of er nu veel verschillen zijn in het gebruik van een pc tussen jongens en meisjes, antwoordt Jannie: ‘Het verschil dat ik ervaar, ligt meer tussen kinderen en volwassenen. Voor kinderen is het computergebruik iets vanzelfsprekends, ze vragen niet hoe alles precies werkt, terwijl volwassenen veel meer vragen stellen over het waarom van bepaalde handelingen.’

Wie is die vrouw die zondags het vlees snijdt

In '95 startte bij het ROC Dudok College een nieuwe afdeling voor ICT-ontwikkelingen. Allerlei projecten kwamen via Europese subsidiestromen van de grond, waaronder internetvoorzieningen en het BOA-project (stage begeleiden op afstand). Voor deze projecten werden vooral informaticadocenten geschoold, waaronder Jannie. ‘Ik heb in die tijd diverse trainingen gedaan bij Microsoft, Sun Microsystems en Tunix. Je merkt het effect van de netwerken die ontstaan tijdens scholingsdagen en seminars in binnen- en buitenland. Je wordt interessant voor het bedrijfsleven. Het feit dat ik een vrouw ben, heeft daar zeker toe bijgedragen. Via een open dag bij Gap Gemini kwam een sollicitatieprocedure op gang en werd ik aangenomen. Ik stond voor de moeilijke keuze tussen een carrière in het bedrijfsleven en het reguliere onderwijs. Een carrière in het bedrijfsleven lag voor het grijpen. Mijn dochtertjes waren drie, vijf en zeven jaar oud. Ik heb heel bewust de prioriteit bij de kinderen gelegd. De vrees voor het effect van ‘Wie is die vrouw die zondags het vlees snijdt’ was te groot.’

Rosemarie Smit-van Berkel (60) is jong getrouwd en heeft de eerste 10 jaar van haar huwelijk gewijd aan haar huishouden met drie kinderen. Daarna volgde de opleiding MO-A Nederlands. In 1977 is ze gestart als docent Nederlands. Rosemarie wordt in 1982 adjunct-directeur van een grote scholengemeenschap. Via fusies komt ze terecht bij het ROC Dudok College te Hilversum. In de jaren 80 en 90 heeft Rosemarie als vrouwelijke manager ervaren en meegemaakt hoe de positie van vrouwen in het schoolmanagement is veranderd. Ze zegt: Ik heb gewerkt met verschillende management- en docententeams. En ik heb ondervonden dat bepaalde functies bepaald gedrag genereren. Vrouwen in leidinggevende functies bieden niet altijd de garantie dat de zaken er beter van worden.

Over de juiste kwaliteiten en capaciteiten beschikken, zijn betere criteria dan een man of vrouw te zijn. In die zin is het goed dat wij het stadium van 'de voorkeur gaat uit naar een vrouw' langzamerhand achter ons laten. Overigens mogen wij hierbij niet vergeten dat er een lange periode van actief gevoerd emancipatiebeleid voor nodig is geweest, om tot dit inzicht te komen.'

In 1999 diende zich bij het Dudok College een reorganisatie aan. Vier grote units werden kleinschalig georganiseerd in 12 branches, voor Rosemarie als unitmanager reden om haar loopbaan te gaan afbouwen met een project Interne Communicatie. De voltooiing hiervan is eind 2001.

En toen werd het branchemanager ICT...

In dezelfde periode vond er bij het Dudok College een reorganisatie plaats. De bestaande units Economie & Handel, Techniek, Zorg & Welzijn en Educatie werden opgesplitst in 13 branches. In 1999 werd Jannie branchemanager ICT: 'Ik heb geen spijt dat ik niet gekozen heb voor een carrière in het bedrijfsleven. Branchemanager ICT vond ik een uitdaging. Ik had nog geen managementervaring, maar alle kennis die ik bij de afdeling ICT-ontwikkelingen heb opgedaan, en de ervaring als docent waren nuttig, vooral de communicatieve vaardigheden. De keuze voor een managementfunctie in het ICT-onderwijs is heel bewust geweest. Technische kennis koppelen aan managementervaringen en onderwijskundige vernieuwingen vertalen naar de werkvloer leveren in alle opzichten een boeiende baan op.'

Ambitieuze toekomstplannen

Jannie heeft ambitieuze toekomstplannen. Momenteel wordt bij het ICT-Lyceum het project I-Competence uitgevoerd dat tot doel heeft de ICT-opleidingen competentiegericht te maken. Daarnaast loop ook het ATB-project dat staat voor Aantrekkelijk Technische Beroepsonderwijs in een elektronische leeromgeving. Jannie heeft ook te maken met het Businessplan van het ROC Dudok College waarin de items genoemd staan die als leidraad gelden voor het onderwijs bij het Dudok College de komende vijf jaar: vraaggericht, doorlopende leerlijnen en doelmatig programmeren vormen de speerpunten van het onderwijskundig beleid.

Een goede manager heeft niet alleen ambitieuze plannen, maar houdt er ook een visie op na. In het kader van het vijfjarig jubileum van het EmancipatieNet zegt Jannie daarover het volgende: 'Voor mij is ICT een modern middel om je onderwijsdoel te halen. Zoals vroeger je pen in je schooltas zat, zo is nu het ICT-onderwijs een middel om bepaalde vaardigheden en kennis op te doen. Het is nooit een doel op zich. Verder vind ik dat een leidinggevende baan in de ICT-branche de eis stelt zowel aan vrouwen als aan mannen om een evenwicht te vinden in een turbulent werkveld en de zorgtaken. Het voordeel van de ICT-branche is dat het nog niet historisch door mannen is bepaald. Vrouwen én mannen hebben de kans te groeien in deze branche.'

Tot besluit geeft Jannie aan welke persoonlijke eigenschappen van invloed zijn geweest op haar loopbaan. 'Ik denk dat behalve nieuwsgierigheid en enthousiasme, ook doorzettingsvermogen een vereiste is als je carrière wilt maken. Als ik iets boeiend vind en de moeite waard, dan hoef ik er niet zo lang over na te denken welke voor- en nadelen het allemaal heeft. Ik heb mij tevoren niet gerealiseerd hoe het is om als branchemanager verantwoordelijk te zijn voor de ontwikkeling van de onderwijsbranche ICT met al haar aandachtsvelden. Mijn lijfspreuk is "leren door doen" en achteraf vind ik dat ik de juiste keus gemaakt heb.'

Karin Kits

VEEL VROUWEN
HEBBEN GOEDE
KWALITEITEN VOOR DEZE
BRANCHE: VROUWEN ZIJN VAAK
SECUUR EN COMMUNICATIEF

Karin Kits (32) is Hoofd Algemene Dienst ICT bij ROC Twente Plus te Almelo. Het bedrijf is een middelgroot Regionaal Opleidingen Centrum met circa 9.000 deelnemers en 500 personeelsleden. Karin geeft leiding aan de Algemene Dienst ICT die uit zo'n 20 vaste en enkele externe medewerkers bestaat.

Kennismaking met ICT kwam later

Karin is niet direct opgeleid voor de ICT-branche. Na het behalen van haar HBAO-diploma en een studie bedrijfseconomie ging zij aan het werk bij Randstad als intercedente. Na enkele jaren stapte ze als stagecoördinator over naar P10T Praktijkcentrum in Hengelo, een opleidingsinstituut dat onder meer ROC-opleidingen verzorgt in duale trajecten. Al gauw werd haar gevraagd om als interim-manager het bedrijf een nieuwe toekomst te geven. Zij zocht daarvoor contact met ROC Twente Plus. Nadat de opleidingen succesvol waren ondergebracht bij ROC Twente Plus is ze gevraagd mee te solliciteren op drie vaca-

tures bij dit ROC. Eén van deze functies was ICT-manager. Tot haar verbazing kwam uit een assessment naar voren dat juist deze functie het beste bij haar paste. Zij had weliswaar bij het P10T kennis gemaakt met ICT, met name als gebruiker van Microsoftpakketten en internet, maar had weinig op met de technische aspecten rondom ICT. Toch is zij in deze functie gestapt omdat het werk een uitdaging in zich had: een nieuwe afdeling opzetten, nieuwe technologieën invoeren en culturomslagen begeleiden! Karin weet na 2,5 jaar werkzaam te zijn als Hoofd Algemene Dienst ICT dat zij de goede keuze heeft gemaakt. Door veel te lezen en vragen te stellen aan de ICT-experts heeft zij haar ICT-achterstand ruimschoots weggewerkt.

Pionieren en adviseren

Het ROC gaf Karin als (start)opdracht mee een algemene dienst ICT op te bouwen en te komen tot een pakketkeuze voor een gedigitaliseerd deelnemersregistratiesysteem. Nu heeft zij een groep specialisten om zich heen op het gebied van (systeem)beheer en exploitatie. Er is gekozen voor het deelnemersregistratiesysteem PeopleSoft. Zo'n tien ROC's in Nederland hebben voor dit pakket gekozen. Karin is voorzitter van het functioneel gebruikersoverleg.

Karin wil goede ICT-adviezen neer leggen bij de beslissers zonder dat er over techniek moet worden uitgewijd. Beslissers hoeven niet over techniek, de hubs en switches, te praten, dat lost haar dienst wel op. Belangrijker voor managers is om vast te stellen welke functionaliteit men wil hebben in de organisatie.

Naast het invoeren van dit deelnemersregistratiesysteem is zij ook druk bezig met het leggen van een goede infrastructuur binnen het ROC. Dat was goed te merken bij de afname van het interview: dikke glasvezelkabels lagen vastgeplakt over de vloer ...maar binnenkort moet alles technisch gereed zijn voor snelle verbindingen tussen de locaties en de rest van de wereld....!

Netwerken: digitaal én echt!

Naast deze functies neemt Karin deel aan twee netwerken rond ICT: Onderwijs en ICT en de SVI (Stichting Vrouwen in de Informatica). Zij komt op de bijeenkomsten om leuke ideeën op te doen en haar deskundigheid op ICT-gebied op peil te houden.

We zijn een echt taartteam

Voor Karin zit de uitdaging in het werk met name in het opzetten van nieuwe zaken. De ICT-branche is dynamisch en verandert sterk. In haar werk heeft zij belangstelling voor de techniek gekregen, maar vooral het veranderen van de cultuur door de komst van ICT is voor haar spannend om te begeleiden. Want het implementeren van ICT in een organisatie heeft alles te maken met mensen. De snelheid waarmee veranderingen kunnen worden ingezet, is afhankelijk van de flexibiliteit van de mensen in je organisatie. Bij ROC Twente Plus is dat ook goed merkbaar. Bij haar eigen dienst ICT is veel werk verzet de afgelopen tijd en elke mijlpaal wordt gevierd met ...taart! 'Wij zijn een echt 'taartteam'.

Weerstand oplossen met communicatie

Natuurlijk ondervindt zij ook weerstand in de organisatie, met name op het inhoudelijke vlak. De verwachtingen bij teams over wat ICT hen kan bieden, liggen hoger dan in de praktijk gerealiseerd kan worden. Ook de snelheid waarmee de nieuwe softwarepakketten ingevoerd en operationeel zijn, valt collega's soms flink tegen. Aan haar de taak om duidelijk te zijn over de (on)mogelijkheden en het tijdpad. Vaak is het ook een zaak van goed afstemmen tussen de diverse afdelingen om alles op tijd gereed te hebben. 'Als er één schakel vertraging heeft, loopt vaak het gehele ICT-project uit en wordt onze afdeling erop aangekeken.'

Voor Karin is vooruitzien een must. Haar plannen voor de komende tijd draaien om het uitbouwen van de infrastructuur bij het ROC. Ze werkt hard aan de aanleg van telefonie en WAN

(wide area network). Als dit goed op orde is, kan er meer worden ontwikkeld voor het primaire proces. Want al deze ontwikkelingen staan ook in dienst van de onderwijstaken. Binnenkort wordt het ROC aangesloten op Kennisnet en gaan er meerdere ontwikkelprojecten van start. Want ICT in het onderwijs is cruciaal. In elk beroep krijgt men wel te maken met computers en ICT. De (beroeps)opleidingen moeten daar goed op aansluiten.

Welke kwaliteiten en talenten heb je nodig?

Je moet leergierig zijn, want alles verandert snel. Doorzettingsvermogen en risico's durven nemen, horen daar ook bij. Kies je voor een bepaald softwarepakket, dan ga je daar voor 200% voor. Je moet vertrouwen hebben in de genomen beslissingen en verder is het gewoon hard werken. Karin zegt vaak tegen haar medewerkers: 'Het wordt tijd dat je naar huis gaat!' om vervolgens zelf nog een uurtje of wat door te werken. De collega's blijven dan ook vaak zitten. Dat hoort bij dit werk. Het is geen baan van 9 tot 5 uur. Onder het naar huis rijden worden nog veel telefoontjes gepleegd. Eén keer per week werkt Karin een dag thuis; de ISDN-aansluiting is daarbij onontbeerlijk.

Hoe zie je de toekomst?

Karin verwacht dat in de toekomst meer vrouwen in de ICT zullen werken en leiding geven. Zij vindt het jammer dat meisjes hun eigen deskundigheid vaak onderschatten op dit gebied. ICT is leuk, uitdagend en spannend. Bij haar op de afdeling is haar vrouwzijn geen probleem. Regelmatig roept zij: 'Dat zal ik wel effe cheffen!' Zij is er trots op een enthousiast en deskundig team te hebben neergezet. Voor de komende jaren stelt zij zich ten doel het netwerk en diensten zoals Kennisnet goed draaiend te krijgen in het onderwijs. Op zoek naar tevreden docenten en deelnemers!

Hannie van der Heijden

Hannie van der Heijden (43) is als Senior Onderwijskundig Adviseur werkzaam bij ROC Aventus. Dit ROC voor de regio Apeldoorn – Deventer – Zutphen heeft circa 24.000 deelnemers en 1.500 personeelsleden. Hannie adviseert onder meer bij de invoering van onderwijsvernieuwingen en implementaties van ICT in het onderwijs.

Rieneke Verkade (50) is vanaf 1996 betrokken bij EmancipatieNet, eerst als auteur van de beleidsnotitie *Het gebruik van internet ten behoeve van het integraal doelgroepenbeleid* voor het Damland College, later als projectleider. Naast EmancipatieNet werkt ze als docent op het Regio College Zaanstreek Waterland. Ze is betrokken bij veel ICT-ontwikkelprojecten, zoals Test-IT, Skills in Motion en A-panel. Onderwijsontwikkeling met oog voor emancipatie en met gebruikmaking van ICT heeft haar volle belangstelling. In 2001 heeft ze met veel plezier de aanvragen voor ICT-implementatie-subsidie van het ministerie van OCenW gejureerd en is ze als lid van de programma-commissie betrokken bij de voorbereiding van de landelijke IT-conferentie in maart 2002.

Rieneke Verkade

EEN STRUCTURELE PLAATS VOOR DIVERSITEIT?

De site van EmancipatieNet is een groeiende bron van informatie en communicatie. Als gevolg van de snelle ontwikkelingen is de site dit jaar opnieuw gereviseerd, in samenwerking met Digisites internetservice en illustrator Lilian ter Horst. Nu beschikt EmancipatieNet over een database gestuurde site met uitgebreide zoekmogelijkheden. Via doordachte onderhoudsprogramma's kunnen meerdere mensen tegelijk onderhoud aan de site verrichten.

Als informatiemakelaar in een tijd waarin sprake is van 'information overload' geeft EmancipatieNet via haar website toegang tot betrouwbare en actuele informatie. Signaleren, selecteren en toegankelijk maken van relevante informatie is waardevol, vooral voor diegenen die een relatief passief zoekgedrag hebben. Door het verder uitbouwen van de website tot thematische portal neemt de waarde van de site verder toe.

Daarnaast biedt de site goede mogelijkheden voor digitaal netwerken. Medewerkers van ro c's kunnen elkaar op grond van gemeenschappelijk belang treffen en kennis delen.

Het succes van EmancipatieNet is volgens mij gebaseerd op een gouden team, het projectteam EmancipatieNet, een team vrouwen met aanvullende competenties die koersen op gezamenlijk succes, die affiniteit hebben met het onderwerp diversiteit en echte volhouders zijn.

Ruimte voor emancipatie en diversiteit

Hoe gaat het nu verder met emancipatie en diversiteit in de digitale Bve-wereld? Met voorbeeldvrouwen uit de ICT-wereld, managers, docenten, klassenassistenten, netwerk- en

systeembeheerders en webdesigners kunnen meisjes gemakkelijker voor een loopbaan in de ICT kiezen. Als het digitaal lesmateriaal voor meisjes interessanter wordt en IT-docenten hun repertoire in didactisch handelen uitbreiden, zullen scholen aan deze vorm van emancipatie mee kunnen werken. Dit zijn onderwerpen waar EmancipatieNet veel aandacht aan besteedt.

Tot eind 2001 zijn landelijke – door het ministerie van ocnw gefinancierde – emancipatieactiviteiten gecoördineerd door Cinop. EmancipatieNet is één van die projecten, uitgevoerd door medewerkers met een projectaanstelling van het Regio College Zaanstreek Waterland.

Om werkelijk tot diversiteit in de Bve te komen, vind ik de vorming van een expertisecentrum voor emancipatie/diversiteit noodzakelijk. De afgelopen jaren van ROC-vorming en reorganisaties hebben in de Bve aangetoond dat opgebouwde expertise op dit gebied gemakkelijk verdwijnt. Samenwerking met bijvoorbeeld HBO en VMBO ligt voor de hand. De eerste stap is gezet: informatie van LSE, Landelijk Steunpunt voor Emancipatie in het HBO is reeds ondergebracht in de database van EmancipatieNet.

Welke emancipatie- of diversiteitsstructuur er ook gekozen wordt, ik ben van mening dat samenwerking en het bieden van de mogelijkheid van digitaal netwerken de sleutel is naar succes, naar diversiteit in het onderwijs.

COLOFON

ICT-Vrouwen in beeld is uitgebracht ter gelegenheid van het 5-jarig bestaan van EmancipatieNet, de site voor emancipatiezaken in het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie.

EmancipatieNet is te bereiken via:
Regio College Zaanstreek Waterland
Rieneke Verkade, projectleider
Cypressehout 99, 1507 EK Zaandam
telefoon 075-6819000
e-mail info@emancipatienet.nl
internet www.emancipatienet.nl

EmancipatieNet werkt samen met:
BVE net: www.bvenet.nl
CINOP: www.cinop.nl
Ministerie van OCenW: www.minocw.nl
Digisites Internetservice: www.digisites.nl

Deze publicatie is te bestellen bij:
CINOP, afdeling Verkoop
Postbus 1585, 5200 BP Den Bosch
telefoon 073-6800768
telefax 073-6123425
email verkoop@cinop.nl

Copyright © 2002 EmancipatieNet
Eindredactie: Wyanne Huitema, Lelystad
Copyright © 2002 illustraties: Lilian ter Horst, Amsterdam
Copyright © 2002 grafisch ontwerp: Monique Kalfsbeek-Verkade bno, Peest (Drenthe)

ISBN 9050033555

Nancy Tophoven

Nancy Tophoven (35) studeerde Communicatiewetenschap aan de KUN en is ruim 5 jaar eigenaar van internetbureau Digisites internetservice. Zij is communicatieadviseur en webmaster van diverse landelijke organisaties en instellingen en ontwikkelde de afgelopen jaren met haar team in opdracht van EmancipatieNet de website met bijbehorende database en onderhoudsmogelijkheden. Hoewel inmiddels vele websites en andere internettoepassingen zijn ontwikkeld door Digisites, doet het haar blijvend plezier betrokken te zijn bij de inspirerende werkzaamheden van het projectteam EmancipatieNet.

Lilian ter Horst

Lilian ter Horst (50) studeerde af aan de kunstacademie in Den Haag. Zij is ontwerper en illustrator en heeft gewerkt als docent tekenen en vormgeving aan de afdeling Mode en Kleding. Ze maakte tekeningen voor de website van EmancipatieNet. Door de werking van kleur is de homepage speciaal van karakter geworden. Lilian ter Horst werkt onder meer aan opdrachten voor educatieve projecten van het Zuiderzee Museum en het Zaanse Museum.

Wyanne Huitema (38) studeerde Huishoudwetenschappen aan de Landbouwwuniversiteit te Wageningen. Ze maakt vanaf de start in 1996 deel uit van het projectteam EmancipatieNet als redacteur. Via EmancipatieNet maakte ze kennis met internet, wat haar inspireerde dit nieuwe medium in haar werk in te zetten. Zo ontwikkelde ze het eerste projectjaar lesmateriaal rond loopbaanplanning in het MBO. In de jaren 90 was ze actief en enthousiast lid van het Netwerk Emancipatie Bve als adviseur vanuit Alpha Omega Adviesgroep, adviesbureau voor opleiding en beroep in Flevoland en Utrecht. Ze voerde toen ook de eindredactie voor de Nieuwsbrief Emancipatie Bve. Naast haar werkzaamheden voor EmancipatieNet werkt ze sinds 1999 als stafmede-

Wyanne Huitema

werker PR en Communicatie bij een brede welzijnsorganisatie in groeistad Almere. Daar heeft ze een website opgezet die stoelt op het gedachtegoed van EmancipatieNet.

www.emancipatienet.nl

De interviews in deze publicatie vormen een beeld van vrouwen die gekozen hebben voor een loopbaan in de Bve (beroepsonderwijs en volwasseneneducatie), waarbij de informatie- en communicatietechnologie een steeds grotere rol is gaan spelen. Deze vrouwen zijn geportretteerd door vrouwelijke collega's, soms van hetzelfde ROC, soms van een ander ROC. Wat de vrouwen bij elkaar heeft gebracht, is de belangstelling voor ICT.

ICT heeft hun carrière een andere richting en veel perspectief gegeven. De geïnterviewde vrouwen noemen deze weg inspirerend, lekker pionieren, samen ontdekken, leuk, uitdagend en spannend. Zij zijn hiermee in al hun verschillende functies rolmodel voor anderen geworden.

ISBN 90 5003 355 5